

Årsplan for barnehagene i Rindal

2023 - 2025

Gode opplevelser skaper
gode minner

Innledning

Årsplanen er utarbeidet i tråd med Lov om barnehager og rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

Årsplanen skal synliggjøre følgende:

- Hva barnehagen velger å legge vekt på, og hvordan vi vil jobbe for å nå fastsatte mål.
- barnehagens tanker, visjoner og holdninger.

Planen skal være et arbeidsdokument for personalet, og et utgangspunkt for foresattes mulighet til medvirkning i barnehagens arbeid.

Lov om barnehager

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

Barnets beste

Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven og barnekonvensjonen. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet.

Det er flest hverdager i barnehagen – som ellers i livet

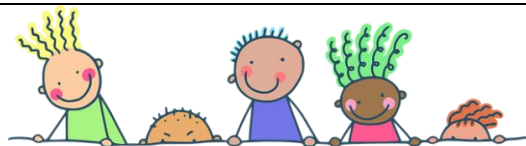
I barnehagene våre skal barna få gode hverdagsopplevelser, sammen med hverandre og omsorgsfulle, engasjerte voksne.

Selv om barnehagene i løpet av året har ulike arrangement og «fester» så er det alt som barna opplever i hverdagen som setter de mest dominerende sporene.

Opplevelser, prat, og undring sammen blir starten på gode relasjoner og trygghet i hverdagen. Humor er en viktig del av hverdagen vår. Vi fryder oss sammen med barna, og har tro på at positive følelser og en god latter både gir trygghet, skaper tillit og samhold.

Hverdagen vår starter og avsluttes med kontakt med dere foreldre. Sammen vil vi gjøre hverdagen best mulig for barna.

Barnehagen skal sørge for at barna har det trygt og godt

En god barndom varer livet ut

Opplevelser og erfaringer i barndommen gir avtrykk og har betydning for hvordan vi mestrer livene våre videre. Vi som barnehage og hele laget rundt barna må bidra til at de gode opplevelsene blir varige, og at det som skaper utrygghet blir redusert.

Vi vet mye om hva som skal til for å gi barn og unge en god oppvekst. Trygge voksne, nære relasjoner, følelse av tilhørighet og tillit og gode barnehager og skoler er noen av de viktigste elementene.

Nytt kapittel i barnehageloven

Januar 2021 ble barnehageloven endret, og barnehagene fikk nytt regelverk knyttet til det psykososiale barnehagemiljøet.

- Alle ansatte har plikt til å følge med på hvordan alle barna i barnehagen har det.
- Vi skal jobbe systematisk med forebygging og gripe inn hvis barn utsettes for krenkelser. Dette kan for eksempel være utestenging fra lek, plaging, mobbing, vold eller diskriminering.
- Hva som er best for barna skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid.

Målet er et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø som hindrer at uheldige mønster utvikler eller fester seg over tid.

«Alle barn er våre barn»
UNICEF

Vårt verdigrunnlag

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid».

Barnehagen i Rindal skal ha en bevisst holdning til de verdivalgene vi foretar i alle menneskemøter i barnehagen.

God barnehagekvalitet har sammenheng med høy etisk standard. Alle ansatte skal arbeide kontinuerlig med verdier og holdninger som skal være retningsgivende for våre handlinger og arbeidsmåter i møte med barn, foreldre, medarbeidere, og besøkende.

Viktige verdier for barnehagene i Rindal er:

- Menneskeverd og retten til å være forskjellig.
- Toleranse, respekt og omsorg.
- Demokrati, likeverd, likestilling og rettferdighet.
- Fellesskap og inkludering.

Dette betyr at

- Det er vi voksne som har ansvaret for at samspillet med barna fungerer.
- Vi anerkjenner barnets opplevelsesverden. Voksne viser innlevelse og forståelse for barnets tanker, følelser, hensikter og atferd.
- Alle mennesker har samme verdi uavhengig av kjønn, funksjonsevne, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.
- Barna skal ha innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen
- Vi jobber systematiske med trygghet og god tilknytning mellom voksen og barn.
- Vi skal være mennesker til å stole på.
- Personalet er bevisste på og synligjør at det er lov å ha forskjellige meninger. Ulike stemmer skal få slippe til, og vise barna at det finnes flere perspektiv
- Vi reflekterer, stiller kritiske spørsmål til oss selv og justerer praksis ved behov. Vi deler kunnskap og gjør hverandre gode, både foreldre, barn og kollegaer.
- Personalet skal vise respekt for enkeltbarnet samtidig arbeide aktivt for at alle barn skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap.

Livsmestring og helse

Livsmestring eller selve livet. Det handler om å oppleve glede, men også om å møte vanskelige situasjoner. Barn lever her og nå, og møter oppturer og nedturer.

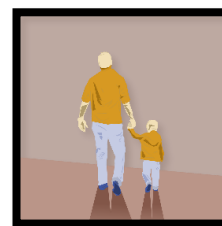
Barn trenger bekreftelse på hvem de er, og ikke bare på det de presterer. I barnehagen handler dette i første rekke om å bidra til at barna utvikler et positivt selvbilde gjennom bekreftelser og mestringsopplevelser. Evnen til å sette ord på, kjenne igjen og håndtere egne og andres følelser er grunnstenen i en god psykisk helse.

Barn er små mennesker med egne behov, interesser og rettigheter. Barnehagen skal være en forebyggende, men også en helsefremmende arena. Personalet må derfor ta utgangspunkt i barnets evner, modenhet og interesser.

«De gode erfaringene barn gjør i møte med andre barn og sensitive ansatte vil bidra til at robusthet, trygghet og motstandsdyktighet vil øke» (Drugli og Lekhal 2018)

Veien blir til mens du går

«Personalet i barnehagen er en viktig støttespiller for barna mens de går på livets vei. I situasjoner her og nå er det viktig å være nær nok til å forstå og støtte barn. Hjelp dem å finne løsninger og gode strategier.»
(Walsøe Lehn og Sivertsen, 2022)

Bærekraftig utvikling

I rammeplanen står det at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn».

I hverdagen betyr dette at vi

- Gir barna gode naturopplevelser og holdninger til naturen og miljøet vi vokser opp i.
- Legge grunnlaget for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.
- Ta vare på hverandre og alt rundt oss (natur, leker, inventar og utstyr).
- Ha et bevisst forhold til innkjøp og forbruk.
- Reparere bøker og leker sammen med barna.
- Rydde etter oss både inne og ute.

Overordna mål for barnehagen i Rindal

Alle enheter i Rindal kommune har overordna mål for sin virksomhet. Målene er et styringsverktøy for vår planlegging av måloppnåelse og resultater.

- **Folkehelse skal være et sentralt element i alt vi gjør**
- **Barnehagene skal ha et trygt og godt barnehagemiljø**
- **Barnehagene i Rindal skal ha høy kvalitet med kloke og kompetente voksne.**

Satsingsområder i perioden er:

- **Trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.**
- **Digital kompetanse og praksis.**

Barnehagens formål og innhold

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Det handler om å bry seg om, ta vare på en annen person. God omsorg er helt nødvendig for et godt liv.

Gode og omsorgsfulle relasjoner er grunnmuren i barnehagens arbeid. Barn har behov for å bli sett, hørt og bekreftet. Måten de voksne svarer og bekrefter barna på påvirker hvordan barnet opplever seg selv. Det er de voksne som har ansvar for relasjonen i barnehagen. Alltid og uten unntak!

Personalet jobber systematisk med trygge og gode relasjoner til alle barn i gruppa

I hverdagen betyr dette

- Tilgjengelige og tilstedeværende voksne (med kropp og hode).
- Jobbe systematisk med relasjonsbygging barn-barn og voksen-barn.
- Trøste, hjelp, være nærværende og engasjerte.
- Møte barn med vennlighet, åpne armer og varme klemmer.
- Voksne som hjelper til med å regulere barnas følelser og atferd på en klok måte.

Trygt og godt barnehagemiljø – vennskap, lek og sosial kompetanse

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, for sosial og språklig samhandling.

Det å oppleve vennskap berører mange sentrale sider av det å være menneske, og er grunnleggende for å trives i livet, både her og nå som barn i barnehagen, men også gjennom hele oppveksten og som voksent menneske.

Vennsksrelasjoner rommer både glede, fellesskapsfølelse, og felles humor, men det kan også innebære konflikter og utestengelse. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre, og omfatter ferdigheter, kunnskap og holdninger som utvikles gjennom samspill med andre. Det aller viktigste vi jobber med er derfor at alle barn skal få være med i positivt samspill og lek med andre barn. Det går ikke alltid av seg selv, men personalet har opparbeidet mye kompetanse og erfaring med hva vi kan gjøre slik at leken blir meningsfull for alle.

I barnehagen i Rindal skal barna erfare at de er betydningsfulle for fellesskapet, og er i positivt samspill med barn og voksne.

I hverdagen betyr dette:

- Alle ansatte jobber systematisk med å forebygge krenkelser, og arbeider etter barnehagens handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø
- Voksne som er «tett på», leder barna inn på gode spor og positivt samspill med andre barn.
- Bevisste voksne som legger til rette, støtter, gir god tid og rom for lek i et variert og inspirerende lekemiljø.
- Alle barn blir sett, hørt og får medvirke i egen barnehagehverdag
- Voksne som støtter barna i å sette egne grenser, og respektere andres grenser.
- Organisere ulike samarbeidsprosjekter, og aktiviteter for å skape vennskap og tilhørighet.
- Gode, trygge og tydelige voksne når det settes rammer og kloke grenser (større, sterkere, klokere og god).
- Støtte barna i å mestre motgang, håndtere ulike utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.
- Forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Danning

Danning er en livslang prosess og foregår hele livet i samspill med andre. Barnehagen bidrar i barnas danningprosess sammen med barnets hjem.

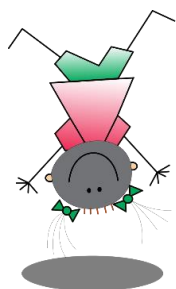
Barn samler erfaringer gjennom hva de gjør, hvilke tilbakemeldinger de får av andre og hva de opplever. De ansatte skal anerkjenne barna som individer med tanker, følelser og intensjoner, og støtte barnas forsøk på å skape mening i den verden vi er en del av.

I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.

Barna føler seg verdifulle og at de er gode nok som de er. Voksne støtter barna til å bli den beste utgaven av seg selv

I hverdagen betyr dette at vi:

- Ser og hører og bekrefter hvert enkelt barn.
- utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler.
- Lytter til hva barna har å si og stiller gode spørsmål.
- Se verdien av at barn viser motstand og tør å hevde sine meninger.

Aksepter meg som jeg er slik at jeg våger å bli den jeg ønsker

Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.

Nysgjerrighet er barns naturlige drivkraft for å utforske, leke og lære om seg selv og omgivelsene. Med nysgjerrighet og gjennom lek, oppdages ny kunnskap og nye opplevelser. Evnen til undring drives frem i samspill med voksne som ser hva barnet er interessert i.

Vi jobber systematisk med helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel og utvikling. En av våre viktigste oppgaver når det gjelder læring, er å lære barna hvordan de skal lære på egenhånd gjennom livet.

I hverdagen betyr dette:

- Introdusere barna for varierte opplevelser, nye situasjoner, temaer, materialer og redskaper.
- Engasjerte ansatte som er oppmerksomme på barnas interesser og engasjement.
- Gir barna tid til å undre seg rundt ulike tema. De voksne skal ikke komme med alle svarene.
- Gruppedelinger som ivaretar barnas individuelle behov og utvikling/progresjon.
- Voksne som legger til rette for ulike måter å lære på, ta i bruk alle sanser.

«Livet i barnehagen er ikke kun en forberedelse til et liv som kommer – det er selve livet»

Kommunikasjon og språk

Vi vet at det å lære språk har stor betydning for barnas generelle utvikling, glede og trivsel. Språkstimulering er en av barnehagens viktige oppgaver, og barna skal møte og være del av et rikt og variert språkmiljø i vår barnehage. Språklig kompetanse er avgjørende for å kunne kommunisere med andre, delta i lek og ha medvirkning i hverdagen. Arbeidet med å støtte barnas språktilegnelse er en sentral del av barnehagedagen.

Ord og begrep

Arbeid med ord og begreper er en naturlig del av barnehagedagen. Personalet kan konkretisere og visualisere nye ord ved hjelp av gjenstander, bilder, stemme, mimikk, tegn og kroppsspråk for å gjøre det tydelig for barna hvilket innhold ordene har. Introduksjon av nye ord og arbeid med begreper inngår i barnehagens språkarbeid.

Gode samtaler

Vi vil også ha fokus på samtaler med barn. Gode samtaler oppstår ofte spontant, og det er viktig å gripe anledningen når et engasjerende emne plutselig dukker opp. Særlig viktig er det at voksne følger opp barnas initiativ til samtale. Samtalene kan også være planlagte. Det å legge til rette for gode samtaler er helt avgjørende for at barn skal bygge opp en god begrepsforståelse.

Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet jf. barnehageloven § 1

I våre barnehager skal alle barn oppleve at de har innflytelse på det som skjer i barnehagen.

I hverdagen betyr dette:

- Barna får ta aktive valg i barnehagehverdagen for eksempel i av- og påkledningssituasjoner, i lek, måltid m.m.
- Vi støtter og oppmuntrer barna til å komme med ideer til løsninger i ulike sammenhenger.
- Voksne som lytter og fanger opp barnas signaler, verbale og kroppslige.
- Vi legger til rette for ulike aktiviteter ut fra observasjoner, samspill og samtaler med barn.
- Vi legger til rette for lek og aktiviteter i mindre grupper og tilpasser innholdet til barnas alder, forutsetninger og behov.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Foresatte er våre viktigste samarbeidspartnere. Et godt samarbeid med foreldrene er viktig for kvaliteten i barnehagen. Alt barnehagen gjør, skal ha barnets beste som grunnlag, og et nært samarbeid med hjemmet er viktig for å støtte barnets utvikling.

Den daglig kontakt og uformell småprat om barnet og det som foregår i barnehagen, er en viktig base for foreldresamarbeidet.

I barnehagene i Rindal kjennetegnes foreldresamarbeidet ved at:

- Foreldre møter ansatte som legger vekt på gjensidig tillit og respekt.
- Ansatte og foreldre arbeider sammen for å oppnå et inkluderende og godt psykososialt miljø som forebygger mistriksel, utrygghet, diskriminering og krenkelser.
- Åpen og trygg kommunikasjon der det er rom for konstruktive tilbakemeldinger.
- Foreldre opplever at barnets behov blir ivaretatt.
- Foresatte og personalet samtaler om barnets utvikling og læring.
- Foresatte har medvirkning i planlegging og vurdering av barnehagens arbeid.

Andre samarbeidspartnere

For å sikre barn og unge et helhetlig og godt barnehageliv og oppvekst har vi flere viktige samarbeidspartnere.

- Helsestasjonen og lege.
- Pedagogisk Psykologisk tjeneste for Surnadal og Rindal.
- Barnevern.
- Studenter og elever fra videregående skole og høyskole.
- Tolketjenesten.
- Kompetansesenter: St.Olavs/Trondsletten og Statped.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.

Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none">• Tidlig foreldremøte	Informasjon om tilvenning og livet i barnehagen.
<ul style="list-style-type: none">• Besøk før oppstart	Ett besøk før oppstart etter avtale med pedagogisk leder på den aktuelle avdelinga.
<ul style="list-style-type: none">• Oppstartsamtale	Informasjon begge veier.

Overgang småbarn/storbarn

Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none">• Besøke ny avdeling	Barna som skal bytte avdeling besøker storbarn flere ganger før bytte.
<ul style="list-style-type: none">• Bli kjent med barn og voksne på tvers av avdelinger	Besøk og samarbeid på tvers av avdelingene gjennom året. Tilpasses den enkelte barnehage.
<ul style="list-style-type: none">• Overføringsmøte	Overføring av informasjon til personalet ved ny avdeling. Skal godkjennes av foresatte.

Overgang mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none">• Overføringsmøte	Overføring av informasjon, godkjennes skriftlig av foreldre.
<ul style="list-style-type: none">• Delta i skoletime	Alle dinosaurer er med på ei skole-økt i løpet av våren.
<ul style="list-style-type: none">• Bli-kjent opplegg	Felles samlinger og turer i vårhalvåret for alle som skal starter 1.trinn, der de bla. Besøker skolen og SFO. Dette etter egen oppsatt plan som deles ut til foreldrene.

Barnehagens digitale praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

Personalet skal:

- Bruke digitale verktøy i naturlige sammenhenger i barnehagen.
- Legge til rette for at barna får utforske, leke, lære og selv skape noe gjennom ulike digitale uttrykksformer.
- Ha et bevisst forhold til hvordan vi bruker internett og andre digitale medier.
- Introdusere, lære og utforske koding og programmering sammen med barna. blant annet ved bruk av QR-koder og roboter (Bee-bot og blue-bot).
- Utvikle sin digitale kompetanse og praksis. Prøve ut, se muligheter, og dele erfaringer med kollega og på tvers av barnehager.

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppa.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet for å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Personalet skal:

- Reflektere, og drøfte ulike tema på avdelingsmøter, personalmøter, foreldremøter og planleggingsdager. Justere praksis, og se på muligheten for videreutvikling.
- Samtaler med barna i hverdags situasjoner og smågrupper om deres tanker og opplevelser.
- Gjennomføre foreldresamtaler og daglig kontakt med foreldre/foresatte der hverdagslige hendelser og barnets trivsel er tema.
- Det pedagogiske arbeidet dokumenteres ved å synliggjøre barnas hverdag. Dette skal gjøres på en respektfull måte og i samarbeid med barn.

Fagområder og progresjon

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Rammeplanens syv fagområder arbeides med gjennom gjøremål, rutiner, temaarbeid og aktiviteter i hverdagen. Flere fagområder vil ofte være representert samtidig i hverdagsaktiviteter og temaopplegg.

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal få utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna erfaringer og opplevelser.

Kommunikasjon, språk og tekst		
1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none">• Får erfaring med pekebøker, bildebøker og ulike fortellinger og eventyr• Aktiv bruk av rim, regler og sang. Viktig med gjentakelser• Får hjelp til å sette ord på inntrykk, følelser og opplevelser• Øver på å kommunisere ønsker og behov med både nonverbal og verbal kommunikasjon.• Får begynnende forståelse for å følge enkle instruksjoner• Personalet er bevisst på å utvide samtale med barna. Lytter, og lar barna få god tid til å snakke. 	<ul style="list-style-type: none">• Lytter til lyder i språket og øver på turtaking• Oppmuntres til å bruke språket i samhandling og lek med andre• Øver på rim, regler og sang• Høytlesing fra bøker og fortellinger (eventyr)• Bruke konkrete og digitale verktøy for å visualisere tekster og eventyr.• Legge til rette for varierte språkleker, tegning og lekeskriving.• Bevisstgjør og støtter barnas interesse for bokstaver.• Legge til rette for samtaler der barna får fortelle, undre seg og stille spørsmål.	<ul style="list-style-type: none">• Øver på å lytte til fortellinger/historier uten bildestøtte og fortsettelsesbøker• Bruker hele setninger, øver på å leke med språket, rim og regler• Viser evne til å samarbeide, løse problemer og forhandle i leken• Utforsker lekeskriving og kan gjenkjenne egne bokstaver. Øver på å skrive navnet sitt, bruke blyantgrep• Kan fortelle om noe de har opplevd• Vi oppmuntres til å hevde egne meninger og lytte til andres• Personalet bruker i samarbeid med barna digitale verktøy som en metode i språk og tekst.• Vite om lese- og skriveretning.

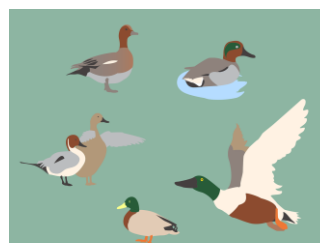
Kropp, bevegelse, mat og helse

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none">• Opplever glede gjennom fysisk aktivitet og varierte sanseinntrykk. Øver på å krabbe, gå, klatre, hoppe, stable, bygge, rive og bevege seg i ulendt terreng.• Får erfaring med finmotoriske aktiviteter som maling, plastelina, sand, snø, tegning• Øver på selvhjelpsferdigheter i hverdagen- for eksempel: hente matboks, rydde m.m• Får støtte til å stå i egne følelser og utfordringer.• Får kjennskap til kroppen min og bli kjent med egne grenser.• Får erfare ulike smaker og teksturer i mat. Opplever gleden og fellesskapet rundt måltidet.• Introduseres for daglige rutiner som hygiene, måltid og hvile.	<ul style="list-style-type: none">• Oppmuntres til å bruke kroppen aktivt inne og ute.• Øver på å sykle, klatre, åle, og stupe kråke m.m• Øver på finmotoriske aktiviteter som klippe, lime, perle, forme, tegne.• Deltar på lengre turer uansett vær og årstid.• Støtte/hjelpe barna. med å sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser.• Øver på å kle av og på seg selv, rydde opp etter seg.• Få kunnskap og erfaring med trafikkregler og hvordan ferdes trygt i trafikken.	<ul style="list-style-type: none">• Tar initiativ til kroppslig lek og utfordrer seg selv fysiske. Øver på å hinke, hoppe paradiss, hinderløype, ballspill, bevegelsesleker.• Videreutvikler de finmotoriske evnene f.eks. å beherske blyantgrep.• Deltar på lengre turer og er med på forberedelser.• Er i stor grad selvhjulpen i av- og påkledning, og spør om hjelp til det de ikke klarer selv.• Øver på å stå i utfordringer og ta andres perspektiv.• Lærer om følelser, hva som er min kropp, mine rettigheter og hva andre kan og ikke kan gjøre.• Øver på å bli selvstendig på toalettbesøk.• Kjenner til hvordan man opptrer trygt i trafikken.

Natur, miljø og teknologi

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none">• Utforske og leke med sand, vann, snø og is• Barna får bruke sansene og opplever endringene i årstidene gjennom å være ute i all slags vær.• Tilbys ulikt lekemateriale, klosser og naturmaterialer• Undre oss sammen med barna og sette ord på barnas opplevelser.• Får kjennskap til ulike dyr, fugler, insekter og vekster som finnes i nærmiljøet.• Barna får en begynnende miljøbevissthet gjennom å oppleve at de voksne tar vare på miljøet.	<ul style="list-style-type: none">• Erfarer naturen gjennom året, via turmål.• Får kunnskap og undere seg over naturen, jorda og universet.• Erfarer og opplever kjemiske/fysiske prosjekt og naturprosjekter med fugler og dyr.• Erfaring med konstruksjons- og byggelek med ulikt materiale og tekniske hjelpemidler i prosjekter, lek og læring.• Utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.• Lære om ville dyr og bondegårdsdyr.• Leke med og utforske roboter og QR-koder.	<ul style="list-style-type: none">• Gå på turer i skog og mark, følge med på endringer i naturen, og hvordan vær og vind påvirker både mennesker og dyr.• Bruke digitale verktøy for å utforske ulike tema.• Få erfaring med naturfagene fysikk, kjemi og biologi. Prøve ut ulike eksperiment.• Temaarbeid og samtaler om hvordan vi kan ta vare på naturen og ting rundt oss.• Lære navn på vanlige planter, insekter og dyr i nærmiljøet.• lære om og utforske koding og programmering sammen med barna, blant annet ved bruk av QR-koder og roboter (Bee-bot og blue-bot).

Antall, rom og form

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none">• Øver og leker seg med tallrekke fra 1 til 10.• Sorterer og klassifiserer leker i rydding og lek.• Presenteres for ulike former gjennom puttekasser, spill og puslespill.• Blir kjent med enkle matematiske begreper ved rim, regler, sang og eventyr.• Hører og erfarer bruk av preposisjoner i ulike sammenhenger.• Får en begynnende erfaring med turtaking ved benevning og erfaring av rekkefølge i ulike situasjoner.	<ul style="list-style-type: none">• Øver og leker seg med tallrekke fra 1-20.• Erfarer tallsymboler.• Blir kjent med likheter, ulikheter og egenskaper til ulike geometriske former• Møter spill som krever samarbeid, terningspill og kortspill.• Pusler puslespill som danner et helt bilde.• Blir kjent med matematiske begreper. Leker plasseringsleker og bruk av ulike preposisjoner.• Kjenne til ukedager, måneder og de forskjellige årstidene.• Kjenne til bokstaver og tall.	<ul style="list-style-type: none">• Øver og leker seg med tallrekke fra 1-100.• Utvikle forståelse for sammenhengen mellom tall og mengde• Får erfaring med å lage og kopiere mønster, se og oversette mønster• Utforske ulike matematiske mål, sammenligner og erfare ulike måter å måle på.• Erfare bruk av kart og retning som høyre og venstre.• Får møte ulike regelleker, strategispill og avansert konstruksjonslek.• Kunne navn på ukedager og etter hvert rekkefølgen.

Etikk, religion og filosofi

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none">• Deltar i markering av høytider, og andre merkedager med sanger, enkle fortellinger og aktiviteter.• Voksne som legger til rette for fellesskap som stimulerer til utvikling av vennsapsrelasjoner.• Møter voksne som setter ord på, og anerkjenner barnas følelser.• Vi veileder barna til å forstå andres ønsker og behov, og det å dele med andre• Får tid og ro til å filosofere/undre seg• Voksne som følger barnas interesser og undere seg sammen over ting de er opptatt av	<ul style="list-style-type: none">• Få kunnskap om hvorfor vi feirer høytider og merkedager. Bli kjent med høytider i andre kulturer som er representert i barnegruppa.• Voksne som støtter barns vennsapsrelasjoner, samtaler om følelser og om hvordan vi er mot hverandre.• Lære om empati og medmenneskelighet. Bli bevisst på at egne handlinger påvirker andre.• Barn og voksne undrer seg sammen over det som skjer i hverdagen.	<ul style="list-style-type: none">• Reflekterer og filosofier over de ulike høytider og merkedager som er representert i barnegruppa. Snakker om likheter og ulikheter.• Jobber med tema vennskap, leik og inkludering.• Barna får kunnskaper om at vi er forskjellige og at det er bra for fellesskapet.• Stimuleres til å utvikle toleranse, respekt og omsorg for hverandre• Gi barna rom og støtte til å løse konflikter på egen hånd.• Stimuleres undring og filosofiske samtaler omkring ulike tema• Strukturerte barnesamtaler om vennskap, trivsel og lek

Kunst, kultur og kreativitet		
1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Får førstehåndserfaring med sang, musikk, dans og bevegelsesleker • Får oppleve dramatisering med figurer, konkrete og personal • Får erfaring med ulike formingsmateriell 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltar i ulike musikk, drama, dans og bevegelsesleker • Får oppleve ulike kulturarrangement i barnehagen • Får være med på dramatisering og er med på å lage rekvisita • Får utforske ulike formingsmateriell og metoder/teknikker • Øver på å klippe og lime 	<ul style="list-style-type: none"> • Får oppleve ulike kulturarrangement i og utenfor barnehagen • Får bruke ulike teknikker, materialer og teknologi til å uttrykke seg estetisk • Bruker naturens materialer til kunstuttrykk • Bli kjent med lokal kultur

Nærmiljø og samfunn		
1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med egen avdeling og barnehagens uteområde • Deltar på turer i området i og rundt barnehagen • Lærer om hvordan vi har det sammen i barnehagen, rutiner og sosialt samspill • Markere samenes nasjonaldag 	<ul style="list-style-type: none"> • Blir kjent med nærmiljøet gjennom ulike utflukter • Få kjennskap til samisk kultur • Lærer hvordan vi skal være mot hverandre, hvordan vi kan være en god venn • Kjenner dagsrytmen i barnehagen og rutinene i hverdagen • Vi synliggjør ulike kulturer som er representert i barnegruppa 	<ul style="list-style-type: none"> • Blir kjent med barns rettigheter (barnekonvensjonen) • Snakke om ulike typer familier, og at det er ulike måter å leve på. • Reflekterer rundt normer og regler • Lærer grunnleggende trafikkregler • Få kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon. • Vi gir barna mer ansvar Hjelper til, prøver selv, viser omsorg for hverandre

«Som voksne har vi et særlig ansvar for måten vi omgås hverandre på. Barn og unge lærer av det vi voksne gjør og sier. Det er vi som gjennom vår atferd formidler hva som er greit.

Derfor må vi oppføre oss ordentlig mot hverandre. Vi må snakke om og til hverandre på en måte som vi ønsker at barna våre skal ta med seg videre gjennom livet. Da må vi tenke oss godt om!»

(Kong Harald i nyttårstale 2018)